

Datum vergadering	18 november 2014	Nota GS
Registratienummer	467062/ 497687	
Portefeuille	water	
Portefeuillehouder	J. Geldhof	
Plaatsvervanger	J.H.M. Bond	
<p>5 bijlage(n) SOK Vismigratierivier SOK Noord-Hollands deel Afsluitdijk SOK Fietspad Friese deel SOK Duurzame energie brief aan PS</p> <p>Onderwerp: Samenwerkingsovereenkomsten Afsluitdijk</p>		
<p>Paragraaf 1 Voorgesteld besluit:</p> <p>Het college besluit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. met RWS, de provincie Friesland en de gemeenten Hollands Kroon, Sudwest Fryslân en Harlingen bijgaande samenwerkingsovereenkomsten (SOK) aan te gaan over de samenwerking, dekking, rollen en eisen waaraan de objecten (die in de aanbesteding van RWS meegaan) moeten voldoen; 2. in te stemmen met een provinciale bijdrage voor de: <ol style="list-style-type: none"> a. SOK Vismigratierivier, te weten: <ol style="list-style-type: none"> i. een financiële bijdrage van maximaal € 2 miljoen ten laste van de reserve Actieprogramma 2010, budget Uitvoeringsprogramma Kust, onder voorbehoud van besluitvorming PS; b. SOK Noord-Hollands deel Afsluitdijk, te weten: <ol style="list-style-type: none"> i. een provinciale bijdrage van maximaal € 3 miljoen voor het recreatief fietspad Waddenzeezijde; ii. een provinciale vergoeding bij uittreding SOK van maximaal € 400.000 na 1 mei 2015 ten laste van de reserve Actieprogramma 2010, budget Uitvoeringsprogramma Kust, onder voorbehoud besluitvorming PS; c. SOK Fietspad (Friese deel), te weten: <ol style="list-style-type: none"> i. geen provinciale financiële bijdrage (van PNH) d. SOK Duurzame energie, te weten: <ol style="list-style-type: none"> i. een provinciale bijdrage van maximaal € 200.000 ten laste van de reserve Actieprogramma 2010, budget Procesmanagement Participatiefonds Duurzame Economie (DEFNH); 3. de onder 2a, b en d (sub i) genoemden bijdragen op de Lijst subsidies buiten Uitvoeringsregeling te plaatsen; 4. voor de SOK Noord-Hollands deel Afsluitdijk (besluit 2b, sub ii) uit de 		

Uw contactpersoon

R. Sabée

BEL/WAT

Doorkiesnummer 023-514 3593

sabeer@noord-holland.nl

12 november 2014

1|10

<p>beschikbare middelen programma Water (begroting 2015) een bedrag van € 50.000 te reserveren voor het dekken van de plankosten, ingeval dat PS bij de komende voordracht niet instemmen met een provinciale bijdrage voor het Noord-Hollandse deel van het recreatief fietspad aan de zijde van de Waddenzee.</p> <p>5. Portefeuillehouder Water te machtigen de Samenwerkingsovereenkomsten te ondertekenen;</p> <p>6. PS middels de bijgevoegde brief te informeren en de projecten Vismigratierivier en het Noord-Hollandse deel van het fietspad voor te dragen voor dekking uit Uitvoeringsprogramma Kust binnen de reserve Actieprogramma 2010, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - € 2 mln voor de Vismigratierivier - € 3 mln voor het Noord-Hollandse deel van het fietspad.
--

<p>Paragraaf 2 Toelichting op het voorstel:</p> <p>zie toelichting</p>
--

<p>Paragraaf 3 Gevolgen</p>	
a. Financiële gevolgen en risico's?	Ja, zie de bijlage
b. Formatieve gevolgen en risico's?	Nee
c. Juridische gevolgen en risico's?	Ja, zie de bijlage
d. Worden bindende afspraken gemaakt met andere partijen?	Ja, de overeenkomst wordt opgenomen in het Overeenkomstenregister.
e. Gevolgen en risico's openbaar	Nee. Besluit komt op de openbare

maken besluit?	besluitenlijst, die een dag na de GS-vergadering om 11.00 uur gepubliceerd wordt.
f. Communicatieve gevolgen en risico's?	Ja, zie de bijlage
g. Europese gevolgen en risico's?	Nee
h. Gevolgen en risico's voor de rechtmatigheid?	Nee
i. Overige gevolgen en risico's?	Nee
Paragraaf 4	
Ambtelijk afgestemd met:	
Directie Beleid:	Niet van toepassing
Directie B&U:	Niet van toepassing
Directie Middelen:	Ja MID/JZ: Harry Eisenberger MID/Com: Britta Burger MID/AFD: Arnold Peters MID/AFD: Anneke Bos
Directie SVT:	Niet van toepassing
Kabinet/Staf AD/Concerncontrol:	Ja Concerncontroller: Bert Jansen
Paragraaf 5	
Verdere procedure	
a. PS actief informeren	Ja. Zie bijgevoegde brief

Toelichting GS-nota

Aanleiding

In 2011 is de Ambitie Agenda Afsluitdijk vastgesteld. Dit heeft geleid tot een intensieve samenwerking met het Rijk en de regionale partners van De Nieuwe Afsluitdijk (DNA). Resultaat van deze samenwerking is een programma dat de gemeenschappelijke belangen van onze provincie en die van onze partners dient en aansluit bij de versterkingsopgave van het Rijk voor de Afsluitdijk.

De regionale partijen hebben ambities uitgewerkt op het gebied van energie, recreatie en toerisme en natuur rond de Afsluitdijk. In de Bestuursovereenkomst van 2011 is afgesproken deze ambities waar mogelijk in samenwerking met Rijkswaterstaat te realiseren. Hiermee kan werk met werk gemaakt worden, (delen van) regionale ambities planologisch mogelijk worden gemaakt en een aanbestedingsvoordeel behaald worden.

Voor de projecten die gaan aanhaken bij het Rijkscontract is de afspraak uit de Bestuursovereenkomst geconcretiseerd in Samenwerkingsovereenkomsten (SOK-en). In deze SOK-en zijn op hoofdlijnen afspraken gemaakt over samenwerking, financiering, rollen en taken en de eisen waaraan de diverse te realiseren objecten moeten voldoen. De SOK-en worden in mei 2015 gevolgd door meer gedetailleerde Realisatieovereenkomsten (ROK-en). In het proces van SOK naar ROK wordt gewerkt naar definitieve afspraken ten behoeve van de aanbestedingsprocedure en dient onder meer zekerheid te komen over de in de SOK-en opgenomen subsidies. De eisen die voortvloeien uit de SOK-en zullen opgenomen worden in het Programma van Eisen van het rijkscontract.

Drie jaar na de start van het programma De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) is het eerste pakket aan projecten klaar voor besluitvorming over de realisatie. Dit zijn de projecten die onlosmakelijk verbonden zijn en profijt hebben van het meeliften in het Rijkscontract.

Het gaat om de uitvoering van volgende projecten:

- de aanleg van een innovatieve Vismigratierivier bij het Kornwerderzand
- de realisatie van een democentrale stromingsenergie in het spuicomplex Kornwerderzand
- een recreatief fietspad met zicht op het UNESCO Werelderfgoed de Waddenzee
- de herontwikkeling van het Monument en de openbare ruimte
- de verbetering van de recreatieve infrastructuur

Er zijn 4 SOK-en opgesteld:

- Vismigratierivier
- Noord-Hollandse deel van de Afsluitdijk
- Fietspad (Friese deel) aan de waddenzeezijde
- Duurzame energie

In de SOK-en geven Rijk en regio elkaar inzicht in de (beoogde) financiering van de te maken kosten per ambitie. De regio zal zich inspannen om de financiering van de kosten bij het sluiten van de Realisatieovereenkomst definitief vast te leggen. Indien na 1 mei 2015 (4 maanden voor start aanbesteding) een ambitie om specifieke redenen (waaronder gebrek aan financiering) onverhoopt afvalt, zal de regio naast vergoeding van de reeds gemaakte kosten, ook verdragingskosten aan het rijk vergoeden. De raming van de realisatiekosten worden in de ROK-en nauwkeuriger gemaakt. Indien dit tot verhoging van geraamde kosten leidt, is dit voor rekening van de regio. De afkoopsom voor beheer en onderhoud wordt in de realisatieovereenkomst vastgelegd, met financiering door de regio. In de SOK-en zijn afspraken gemaakt over de te hanteren uitgangspunten bij het bepalen van de hoogte van de door de regio te betalen afkoopsom. Daarbij is een bepaalde verdeling afgesproken tussen Noord-Holland en Friesland. De regio verplicht zich tot een ontwerpvergoeding, welke 4 maanden voor start van de aanbesteding (maar niet eerder dan 1 mei) betaald dient te worden.

SOK Vismigratierivier

Het Rijk neemt realisatie en onderhoud van de doorgang door de dijk op in de aanbesteding, inclusief kerende middelen en twee openingen in de havendam aan de Waddenzeezijde. De regio neemt realisatie, beheer en onderhoud van de overige onderdelen van de vismigratierivier voor haar rekening. De provincie Friesland zorgt voor de planologische verankering in een provinciaal inpassingsplan en voor de Flora- en Faunaontheffing en vergunning Natuurbeschermingswet. Friesland draagt het risico van de exit-regeling.

Verbeterde vismigratie

De Vismigratierivier staat altijd open en is veel effectiever dan het gebruikelijke visvriendelijk sluisbeheer, waarbij onder gunstige omstandigheden twee maal per etmaal een intrek van vissen kan plaats vinden. Vismigratie laat grotere aantallen en ook soorten door, die zich laten meedrijven met de opkomende vloedstroom. Er zijn aanwijzingen dat een geleidelijke overgang van zout naar zoet van groot belang is voor trekvis, deze ontbreekt bij het sluisbeheer. De Vismigratierivier dient ook een recreatief doel. Een observatorium maakt vissen zichtbaar en vismigratie beleefbaar en wordt daarmee een publiekstrekker.

Realisatie N2000 doelen

Het buitendijkse deel van de Vismigratierivier voorziet in een ongestoord vogeleiland voor belangrijke N2000-doelsoorten en is geschikt als hoogwatervluchtplaats. De Vismigratierivier maakt kwelderontwikkeling mogelijk en zorgt voor extra voedsel voor vogelpopulaties die momenteel een neerwaartse trend vertonen door voedselgebrek.

SOK Noord-Hollands deel van de Afsluitdijk

Het Rijk neemt realisatie en onderhoud van de fietslus en de onderdoorgang onder de A7 aan de westzijde van de sluis bij Den Oever op in het Rijkscontract. Het Rijk zorgt voor de herinrichting van de buitenruimte aan de Waddenzee- en IJsselmeerzijde en het voor minder validen toegankelijk maken en verplaatsing van de voetgangersbrug. Samen met het Rijk gaat de regio (in casu Hollands Kroon en Noord-Holland) op zoek naar een sluitende business case voor uitbreiding en renovatie van het Monument. De ambities rond het fietspad en het Monument en omgeving versterken elkaar en zijn in die zin ook van elkaar afhankelijk. Investerings door de regio in het fietspad en door het Rijk in de omgeving van het Monument zijn hard aan elkaar gekoppeld. Er ligt een belangrijke inspanningsverplichting bij Rijk en regio op het vinden van een sluitende business case voor het Monument zelf. Het Rijk zorgt voor de planologische inbedding in het Rijksinpassingsplan (RIP) en vraagt de nodige vergunningen aan rondom de onderdoorgang A7 en herinrichting buitenruimte. Noord-Holland draagt het risico van de exit-regeling.

De Afsluitdijk is een icoon en trekt ieder jaar meer dan 300.000 bezoekers en het Monument is daarbij een historische plek, waar passanten even stoppen. Het programma is erop gericht de Afsluitdijk als toeristische trekpleister te versterken en meer gelegenheid te bieden er geld uit te geven. Voor het Noord-Hollandse deel van de Afsluitdijk is dat in eerste instantie het realiseren van een recreatief aantrekkelijk fietsrondje van Den Oever naar het Monument en het uitbreiden en opknappen van het Monument en zijn omgeving. Noord-Holland en Hollands Kroon zijn verantwoordelijk voor de realisatie van het fietsrondje, waaronder de onderdoorgang bij de sluisen bij Den Oever onder de A7 door. Het Rijk knapt de omgeving van het Monument op en pakt de verrommeling aan, en financiert dit ook. Rijk en regio zoeken naar een sluitende business case voor het opknappen en uitbreiden van het Monument.

SOK Fietspad Waddenzeezijde (aan Friese zijde)

Het Rijk neemt realisatie en onderhoud van het een fietspad aan de Waddenzeezijde op in het rijkscontract. Het gaat hier om de trajecten Zurich – Kornwerderzand en Den Oever – Monument. Het Noord-Hollandse traject is opgenomen in de SOK voor het Noord-Hollandse deel van de Afsluitdijk. Het Rijk zorgt voor de planologische inbedding in het RIP en zal de vergunningen rondom de realisatie van het fietspad aanvragen. Friesland draagt het risico van de exit-regeling voor het Friese deel van het fietspad.

Ook aan Friese zijde zal het aanleggen van een recreatief fietspad bijdragen aan de toeristische ontwikkeling van dit gebied. Hier voorziet het programma in het realiseren van een fietsrondje tussen het Friese vasteland en Kornwerderzand, waar de Vismigratierivier geprojecteerd is.

TUSSENLIJGENDE GEDEELTE RECREATIEF FIETSPAD

In de SOK-en zijn twee fietsrondjes aan Noord-Hollandse en Friese zijde opgenomen. Het tussenliggende stuk wordt planologisch mogelijk gemaakt in het Rijksinpassingsplan. Hoewel deze fietsrondjes een waardevolle bijdrage leveren aan het recreatief kunnen beleven van de Afsluitdijk, blijft het een gemiste kans om het tussenliggende deel niet in de aanbesteding mee te nemen. Realisatie van een fietspad langs de *gehele* Waddenzeezijde van de Afsluitdijk past in recente uitspraken van de ambtelijke top van het Ministerie I&M het realiseren van ruimtelijke kwaliteit bij dijkversterkingen zeer belangrijk te vinden. Daarom zal de gedeputeerde Water in de regionale stuurgroep voorstellen dit, vóór de ondertekening van de SOK-en, nogmaals agenderen in de nationale stuurgroep van de Afsluitdijk.

SOK Duurzame energie

Partijen zullen zich inspannen om gezamenlijk te komen tot een energie neutrale dijk in 2021. Partijen zetten zich gezamenlijk in om de volgende fase van Blue Energy mogelijk te maken. Het Rijk neemt specifieke eisen op in het Rijkscontract voor de beschikbaarheid van twee testlocaties/kokers stromingsenergie bij Den Oever. Vóór het sluiten van de ROK volgt nog een besluit in de Nationale stuurgroep over de realisatie van een serviceweg over de spuuisluizen en een 5 MW aansluiting bij Kornwerderzand t.b.v. Stromingsenergie. Omdat de financiering afhankelijk is van de markt en aanvragen bij fondsen worden pas in de ROK de financiële afspraken vastgelegd. Noord-Holland draagt het risico van de exit-regeling voor Stromingsenergie. Tot aan 1 mei zijn die beperkt en te dekken vanuit een beschikbaar gesteld budget. Bij het opstellen van de ROK dient het risico opnieuw bepaald te worden.

Energie speelt een cruciale rol voor de welvaart. De bronnen van deze energie (kolen, olie en andere brandstoffen) beïnvloeden echter ook het klimaat. We moeten daarom op zoek naar nieuwe, duurzame bronnen voor de opwekking van onze energie. In de samenwerkingsovereenkomst formuleren we de ambitie de Afsluitdijk in 2021 energieneutraal te laten zijn. Daarom steunt de regio nieuwe vormen van duurzame energie zoals Blue-Energy (energieopwekking uit zoet-zoutverschillen) en Stromingsenergie (energieopwekking uit getijdeverschillen). Dit biedt de regio en ons bedrijfsleven de mogelijkheid een voortrekkersrol te vervullen op het gebied van innovatie.

Risico's

Kosten Exit-regelingen

In de SOK-en zijn risico's opgenomen die als ze zich voordoen kunnen leiden tot ontbinding van de overeenkomst(en). De kosten die hieraan verbonden zijn, zijn opgenomen in een exit-regeling. Deze kosten nemen substantieel toe vanaf 4 maanden voor de aanbesteding door RWS, wanneer RWS de daadwerkelijke voorbereiding voor de aanbesteding start.

Rijkswaterstaat draagt de kosten van risico's door hen veroorzaakt. Over het dragen van de kosten voor de exit zijn binnen de regio de volgende afspraken gemaakt:

- Provincie Fryslân draagt de voorbereidingskosten voor het Friese deel van het fietspad en de Vismigratierivier als deze niet doorgaan: respectievelijk maximaal € 123.750 en maximaal € 360.000 . De Provincie Fryslân betaalt maximaal

- € 400.000 bij exit binnen vier maanden voor aanbesteding als de exit door de Vismigratierivier wordt veroorzaakt.
- Provincie Noord Holland draagt de voorbereidingskosten voor de recreatieve voorzieningen in het Noord-Hollandse deel van de Afsluitdijk, met name het fietspad - maximaal € 233.233 - en de nog overeen te komen kosten voor de decentrale stromingsenergie bij Kornwerderzand als deze wordt opgenomen in het Rijkscontract. Hier wordt voor het einde van 2014 in de Nationale stuurgroep een besluit over genomen. De provincie Noord-Holland betaalt maximaal € 400.000 bij exit binnen 4 maanden voor aanbesteding als de exit veroorzaakt wordt door het Noord-Hollandse deel van het fietspad.

Staatssteun

Er worden voorstellen gedaan bij te dragen aan/ geld te reserveren voor: de Vismigratierivier, recreatieve projecten op het Noord-Hollandse deel van de Afsluitdijk en Stromingsenergie. Bij de eerste twee projecten is er geen sprake van staatssteun, bij Stromingsenergie is er sprake van staatssteun binnen de kaders (zie GS besluit 7 oktober 2014, inzake financiering van het recreatieve fietspad).

Beheersmaatregelen

Het ondertekenen van de SOK-en geschied onder voorbehoud van goedkeuring PS. Voor de exit-regeling voor het fietspad in de SOK Noord-Hollands deel Afsluitdijk volstaat de gemaakte reservering om het risico van de exit-regeling te dekken. Voor het geval dat PS niet instemmen met een provinciale bijdrage voor het Noord-Hollandse deel van het fietspad wordt uit de beschikbare middelen (begroting 2015) € 50.000 gereserveerd. Dit is om de plankosten te kunnen betalen die gemaakt worden in de periode tussen het ondertekenen van de SOK en het moment dat PS besluit over de voordracht van het Noord-Hollandse deel van het fietspad. Het bedrag kan gedekt worden uit het budget Primaire en regionale waterkeringen (begroting 2015): € 226.000. Mocht daadwerkelijk tot betaling overgegaan moeten worden, dan is een mogelijke herschikking van middelen binnen het programma Water aan de orde.

Voor Stromingsenergie wordt vóór het einde van 2014 bepaald of de voorbereiding wordt meegenomen in het rijkstraject of dat de marktpartijen dit voor hun rekening nemen. Voor de SOK Stromingsenergie is maximaal € 200.000 beschikbaar gesteld. Indien dan blijkt dat de financiële risico's dit bedrag te boven gaat, wordt dit (opnieuw) aan GS voorgelegd.

Waddenfonds

Om projectkosten te dekken zijn in de SOK-en subsidies van het Waddenfonds voorzien. Honorering daarvan is nooit zeker, maar de

vooruitzichten zijn positief. Het Waddenfonds benoemt de Afsluitdijk expliciet als een icoon, een monument dat jaarlijks 300.000 bezoekers trekt. De Waddenvisie en het Uitvoeringsplan 2014-2017 noemen aansluiting bij gebiedsgerichte programma's zoals de Afsluitdijk om de effectiviteit van het Waddenfonds te vergroten. Inhoudelijk wordt ingegaan op de verstoring van het ecologische systeem en een relatie gelegd met de afname van vispopulaties in het IJsselmeer en de vismigratierivier als voorbeeld bij het doel om meer natuurlijke overgangen tussen het IJsselmeer en de Waddenzee te creëren. Blue Energy en Stromingsenergie worden gezien als kansen om te ontwikkelen op de Afsluitdijk. Voor Blue Energy en Stromingsenergie zijn inmiddels aanvragen ingediend. Voor de recreatieve projecten verwachten we openstelling in het voorjaar. Bij de ondertekening van de ROK-en (najaar 2015) dient er zekerheid te zijn over toegekende subsidies.

Betrokken partijen en draagvlak

De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) is een samenwerkingsverband met Friesland en de gemeenten Hollands Kroon, Súdwest-Fryslân en Harlingen. Dit gebeurt samen met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en belangenorganisaties. De samenwerking met het Rijk is geborgd in een bestuursovereenkomst (BOK, 2011) en de voorliggende samenwerkingsovereenkomsten. Er is een Regionale Commissie DNA, waarin de partijen waar we mee samenwerken op directieniveau zitting hebben. Voor alle belangstellenden zijn jaarlijks samen met Rijkswaterstaat meerdere brede stakeholdersbijeenkomsten georganiseerd. Daarnaast zijn de aanwezigen op de hoogte van de voortgang via nieuwsbrieven. Voor bewoners van Den Oever, Kornwerderzand en Zurich zijn en worden specifieke bewoners-avonden georganiseerd.